

Compara
REVISTA DE LA DONA
SURT ELS DIES 1 I 15 DE CADA MES

30
cèntims

19
JULIOL
1936

Any I N.º 8
19 de juliol, 1937

ARCHIVOS
ESTATALES

A TU, FANNY, L'HOLANDESA!

Amb tu camina sol per l'ampla via
un pensament valerós que cavalca
dalt d'un núvol blau de fantasia
per la ruta rogenca del món.
Mentre deixonda el teu cant la metralla,
en el front,
regne de la lluita,
crema i esclata
el solc profund que fon l'acer
i el coratge és posat a prova de morter!
A peu i amb cor alçat
al teu costat
zumbeja un himne que s'enlaira
per l'infinit,
on deixa el buit pas a l'aire
i et circumda!
Es la veu sagrada, ronca i profunda,
dels teus germans, que coregen
l'himne dels esclaus de la terra,
l'himne del front, càntic de guerra!
Més dur que el diant,ant,
més fort que el carboníndum,
el teu cant
penetra i aterra!
Es la cançó de la nit que vora la flama encesa
escolten de tu,
Fanny,
l'holandesa,
els camarades que admiren la noblesa
del teu cor,
que mai decau ni mor
i és pètria fortaleza.
Espill de valentia,
Fanny!, Fanny!,
camarada holandesa,
que el sol cremant, que és guia,
il·lumini la teva ruta cada dia!

FRANCINA

COL·LABORADORES

Marja BALDÓ DE TORRES • Maria Dolors BARGALLÓ • Carme CONDE • Concepció CATASÚS • Candelària ESCOLA • Matilde HUICI • Anna MURIA • Carme MONTORIOL • Margarida NELKEN • «PASIONARIA» Francesca PRAT • @Archivos Estatales, cultura.gob.es

ARA FA UN ANY!

A RA fa un any que Barcelona despertava resoltament i tota ella esdevenia mur de contenció contra el qual s'estabellava la provocació dels militars feixistes que volien convertir Catalunya i Espanya en una onada de vergonya i d'esclavatge.

Era tot el poble que lluitava. Amb les dents, amb les urpes. Anarquistes al costat dels comunistes. Republicans enmig dels obrers i de la força pública. Tots junts bastint la magna epopeia que situà Barcelona en un lloc de primera magnitud i que demostrà al món sencer que la capacitat, la força d'un poble, és invencible quan aquest poble té conviccions arrelades i ideals fermes de superació. Tots plegats donant la primera i gran lliçó al feixisme foll i insensat que es lliurava a una aventura tan descabellada com aquella, barrejant mútuament la sang de cara a l'enemic, segellant així el pacte sagrat de guerra a mort fins a aconseguir la victòria final, fins a reduir totalment les bandes insurreccionals.

Des d'aquells moments, Barcelona, motor de Catalunya, fou l'esperança de tots els antifeixistes. Li sabien les seves enormes possibilitats. Li coneixien les seves pàgines de lluita contra l'opressió capitalista i les gestes heroiques de lluita proletària. I confiaven en la seva aportació.

Però mancà un complement a aquella diada simbòlica: el que d'aquelles hores de combat aferrissat en sortís la unitat sagrada de tot el poble. Unitat sincera i lleial que comportés una acció mútua, que fes néixer en l'esperit de tots una obsessió gairebé única: guanyar la guerra. Que posés tota la reraguarda en tensió. Que centupliqués la producció en tots els ordres.

La realitat que hem viscut durant aquest any ens ha ensenyat moltes coses. Hem bastit un formidable Exèrcit que ha obtingut grans èxits al front del Centre i al front del Sud. Hem aixecat la moral de Catalunya. Hem acabat amb els incontrolats i amb els gangsters de la revolució.

La joventut barcelonina ha demostrat als camperols la seva solidaritat i el seu ajut noble i generós, esborrant-li així aquell regust amarg de les incursions que durant els primers temps de la revolució se'ls havien fet, sembrant el pànic i la desconfiança.

COMPANYA remarca amb joia l'aportació de les noies en aquestes brigades de treball dels diumenges d'estiu.

Catalunya a poc a poc es redreça. La ciutat del 19 de juliol torna a sembrar confiança i seguretat.

COMPANYA recull avui la gran conquesta femenina obtinguda fa poc. L'esperit realitzador del Govern del Front Popular i la iniciativa de l'actual Conseller de Treball, company Vidiella, han plasmat en un decret la creació de l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona. Aquest decret palesa la igualtat de drets d'ambdós sexes en la producció i en la remuneració. «A igualtat de treball, igualtat de sou.» Facilita l'emancipació econòmica de la dona, base fonamental de la seva emancipació social i política. Crea, en realitat també, el voluntariat femení que ha de fortificar les trinxeres del treball.

COMPANYA es fa seva la crida llançada. Que cap dona no es faci el sord! Que totes es preparin a l'allistament! A ésser aptes! A emancipar-se! A treballar!

COMPANYA, en aquest 19 de juliol, evoca els caiguts. I davant de llur gest sublim es juramenta en no deixar llur mort sense venjança. Promet a llurs mares i a llurs esposes que les dones de Catalunya, des d'aquestes pàgines, declaren la guerra sense treva als covards que s'amaguen i no saben sortir a lluitar com llurs familiars.

COMPANYA avui llança dues consignes que la massa femenina i la guerra li han suggerit:

Cal denunciar els emboscats!

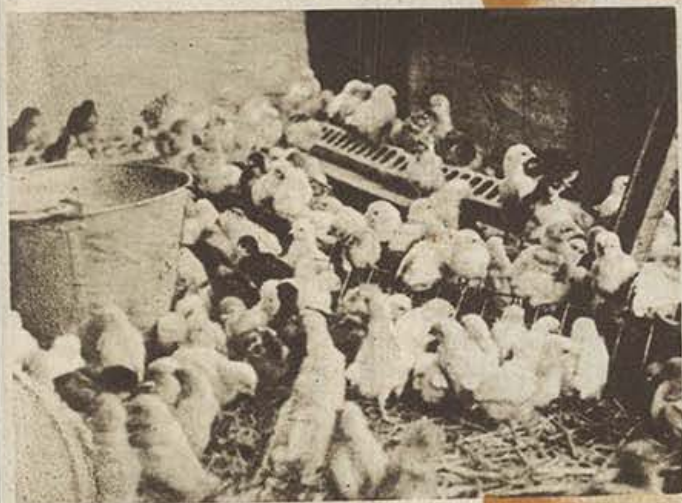
Cal preparar-se per a formar a les unitats del treball femení!

La guerra ho exigeix!

El record del 19 de juliol ho reclama!

La dignitat de Catalunya ho necessita!

El TREBALL de la DONA al CAMP

NO es concep una dona vagarosa al camp. El mateix ritme quotidià de tota llar pagesa porta llurs hostes a una activitat constant. Des que el sol s'alça per les crestes veïnes de la masia fins que la negra nit amb la seva calma ho omple tot, la dona ha d'atendre petits i grans quefers. Té a càrrec seu i sota la seva responsabilitat la casa, el bestiar, l'administració, etcètera, conceptes simples si voleu, però que encloven un sens fi de problemes no sempre a l'abast —en les actuals circumstàncies— de les mans que

ho aïrigeixen. Això ocasiona sovint seriosos contratemps i pèrdua de molts guanys que podrien sortir de la terra per benefici dels propis pagesos.

He anomenat tres coses: casa, bèsties i administració. Gairebé en totes les masies aquests mots s'apliquen de la manera següent: netejar-la i tenir-ne cura, sense, però, preocupar-se'n massa, i tenir el menjar a punt per a l'arribada dels homes. Bèsties: donar-les-hi igualment el menjar amb

regularitat. Vendre ous i pollastres els dies de mercat, al millor preu possible. Administració: estalviar fins un cèntim en tot allò que es pugui; sovint, fins del menjar.

Sembla que, una vegada resolt això, ja no calgui preocupar-se de res més. Quina equivocació! Quins mancaments deguts a la rutina!

Us imagineu el que seria una llar —i el que és, en molts llocs— a la inversa de la que hem descrit? Imagineu-vos, doncs, una masia rústega, però amb grans finestres, que amarin l'interior de llum, i amb dependències a propòsit per a ela-

borar mantega, formatges, matons, confitures, conserves de fruita, d'olives... Tot això, realitzat amb higiene i mètode, pot fer guanyar un bon jornal a les pageses que s'hi dediquin.

Hem dit que la dona al camp és activa per temperament, però cal encaminar les seves activitats per a que donguin el màxim rendiment.

Aquestes dones, preparades, per mitjà de conferències, curssets pràctics, lliçons de teoria i pràctica, podrien més tard esdevenir aptes per aquesta missió, amb tota garantia d'èxit, ensems que aportar a la llar —molt sovint pobre— un jornal més. Aquest treball, intens però agradable i de segurs beneficis, mantindria unides moltes llars que avui s'ensorren i es dispersen per manca de mitjans.

Amb una gran reserva que tinguessin a mà no les espantaria la perspectiva d'un hivern dissortat. Una collita de blat, d'ordi, de raïm, perduda per causes alienes, no les obligaria a vendre a preus massa baixos les bèsties de cria, ni recórrer a préstecs sobre una collita futura i problemàtica. En molts casos, fins la vida de les mateixes persones es posa en perill, car no poden ésser ben ateses, ni degudament tractades, en casos de malalties, per metges especialitzats, sinó que van a raure —per no poder pagar— en mans de curanderos que no fan més que precipitar llur mort.

S'ha d'encaminar, doncs, la dona del camp a la preparació del treball, en la confiança que sempre en sortirà triomfadora. Té la paraula el Govern de la Generalitat. D'ell depèn la realització si, com esperem, concedeix la seva ajuda.

Montserrat MIQUEL

PAUL MUNI *el* *gran actor* **ANTIFEIXISTA**

A

QUEST gran artista del poble, conegut arreu del món per la seva sinceritat i honradesa artística, va fer darrerament unes declaracions d'adhesió al poble espanyol antifeixista.

Va dir que la seva màxima aspiració fóra encarnar el protagonista d'un film que representés un heroi del poble espanyol, en la seva lluita actual en pro de les llibertats humanes.

El seu interès i la seva simpatia a l'Espanya antifeixista ha estat també palesada per un important donatiu a favor dels refugiats.

La seva màxima ambició és continuar la seva carrera pels viaranyes que ell mateix s'ha forjat, és a dir, no fer més que els papers que s'adiuen amb la seva pròpia personalitat.

Hem sabut que més d'una vegada ha renunciat a contractes molt ben remunerats per

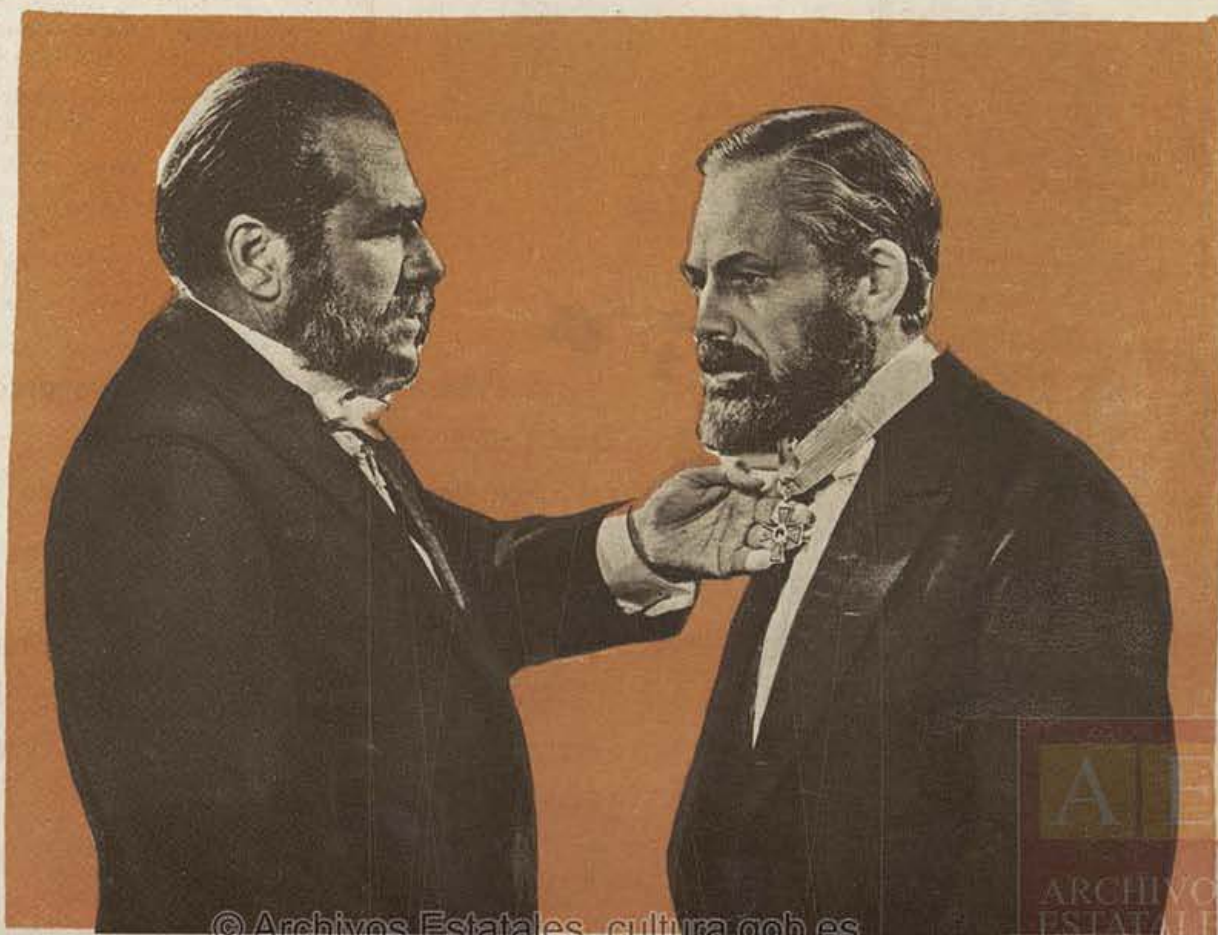
anar-se'n a un amagat caseriu on podia desenvolupar unes activitats artístiques adients al seu caràcter i als seus gustos.

Sabem, també, que és un fervent enamorat dels grans músics i que ell mateix toca admirablement el violí.

Odia els aplaudiments i està convençut que sortir a l'escena per a rebre'ls, bo i fent inclinacions de cap i prodigant somriures als seus admiradors, és una gran inferioritat.

És un lector assidu de Gorki, Shakespeare i Tolstoi, sense oblidar alguns autors moderns.

Aquest breu esbós biogràfic de Paul Muni permetrà als nostres llegidors de fer-se càrrec de la importància que la simpatia d'un home semblant significa moralment per a la causa antifeixista.

Ha passat un infant...

Ha passat com un astre i ens ha deixat més clars i com embolcallats en la seva cauda de llum.

Ha passat un infant...

Somreia, i ens ha fet el present d'un somriure sense malícies, que nosaltres oblidarem en el regne perdut de la infantesa, i ens l'ha fet retrobar.

Ha passat un infant...

I el seu pas fa encara mereixedora la terra de primaveres i de flors i de noves aurores. Ah, la lliçó profitosa, la lliçó profunda, invitadora de tàcites reverències, com un antic Misteri, d'aquest infant que passa!...

M à t r i a

A l'illa de Creta, els primitius grecs substituïren la paraula *pàtria* per l'altra, més dolça, de *màtria*.

Així feren el solar gloriós més idealitzat i, més amable per a llurs fills.

Estimar la *pàtria* com una mare vol dir donar a ambdues un abast i una categoria màxima en altitud.

Vol dir fer-les dignes de totes les reverències. Vol dir fer-les mereixedores de les més nobles ofrenes. Vol dir fer ingràvids i joiosos tots els sacrificis...

Vers l'alliberació definitiva de la DONA

A igualtat d'aptitud física de la dona, igual treball que l'home. A igual treball, igual sou.

La dona catalana vibrà, indignada, el 19 de juliol, davant la traïció dels militars que vengueren llur pàtria. Vibra, i es disposa a defensar la pau del seus fills, la llibertat dels seus companys i la pau de les seves llars.

Amb gest magnífic, la veiem llançar-se valenta al carrer, aixecar barricades i fins i tot anar-se'n cap al front.

En comprendre que la seva presència al front no és necessària, retorna, decidida i amb entusiasme, als treballs de reraguarda. I totes les dones catalanes es senten més unides que mai, davant el desig unànime de guanyar la guerra. Aquest desig no és ja solament un desig: és una obsessió, un anhel suprem.

Guanyar la guerra! Aquest és el crit de les heroïques dones catalanes, que saberen ofrenar llurs fills en holocaust de la llibertat.

Guanyar la guerra! Aquest és el crit de les dones que tenen llurs companys al front; de les noies que veïren marxar llurs promesos i que volen per a la joventut una vida feliç.

Les necessitats de la guerra reclamen imperiosament la ràpida incorporació de les dones a les fàbriques, als tallers i a les feines del camp, per a ocupar els llocs abandonats pels homes que van al front.

I aquesta necessitat, profundament sentida, és l'aspiració suprema de milers de dones d'eroses de cooperar, en la mesura de llurs possibilitats, a l'alliberament de la nostra terra, envaïda pel feixisme estranger.

Anhels i inquietuds esplèndidament recollits pel Govern del Front Popular de Catalunya, a través del Conseller de Treball, Rafael Vidiella, representant del P. S. U. C. dintre del Govern, i plasmats en la creació d'un Institut d'Adaptació Professional de la Dona.

Moltes són les dones incorporades ja en la producció, però són moltes més encara les que han de capacitar-se per a esdevenir entusiastes soldats de l'exèrcit de la producció, excel·lents obres qualificades.

La nostra aportació al treball no tindrà solament com a conseqüència l'acceleració del triomf de la guerra. És treballant com es poden conquerir

Rafael Vidiella, Conseller de Treball.

les reivindicacions pròpies de les dones. Quan la dona sigui lliure econòmicament, podrà exigir plenament els seus drets polítics i arribar a la seva emancipació definitiva.

I el decret ens ofereix l'oportunitat d'equiparar-nos a l'home. A igual treball, igual sou. És just que si la dona treballa tant i tan bé com l'home, sigui igualment retribuïda.

Capacitem-nos per a substituir dignament els companys en el treball. Ells a l'Exèrcit Popular i nosaltres a l'Exèrcit de la Producció, treballem incansables fins aconseguir la independència de la nostra pàtria.

LA GUARDERIA DEL CARRER DE MONTCADA

pertanyia aquest establiment. Això ho hem fet nosaltres, organitzant cursets de mainadera. Amb la petita quantitat que es paga per matrícula hem pogut arranjar aquesta sala tal com la veieu. Així hem aconseguit dos objectius: milloraments dels infants i preparació de personal apte per a regir altres guarderies que cal obrir. Per ací han passat tres centes mainaderes, les quals estan adscrites a la secció corresponent de la F. E. T. E.—

No podem deixar de felicitar, sincerament, Maria Donato, per l'entusiasme que posa al seu comès.

EN el barceloníssim carrer de Montcada existeix una antiga guarderia d'infants. Abans la regentaven unes monges; ara, stoa la cura de l'Ajuntament de Barcelona, és dirigida per Maria Donato, la qual ens fa d'acompanyant en la nostra visita.

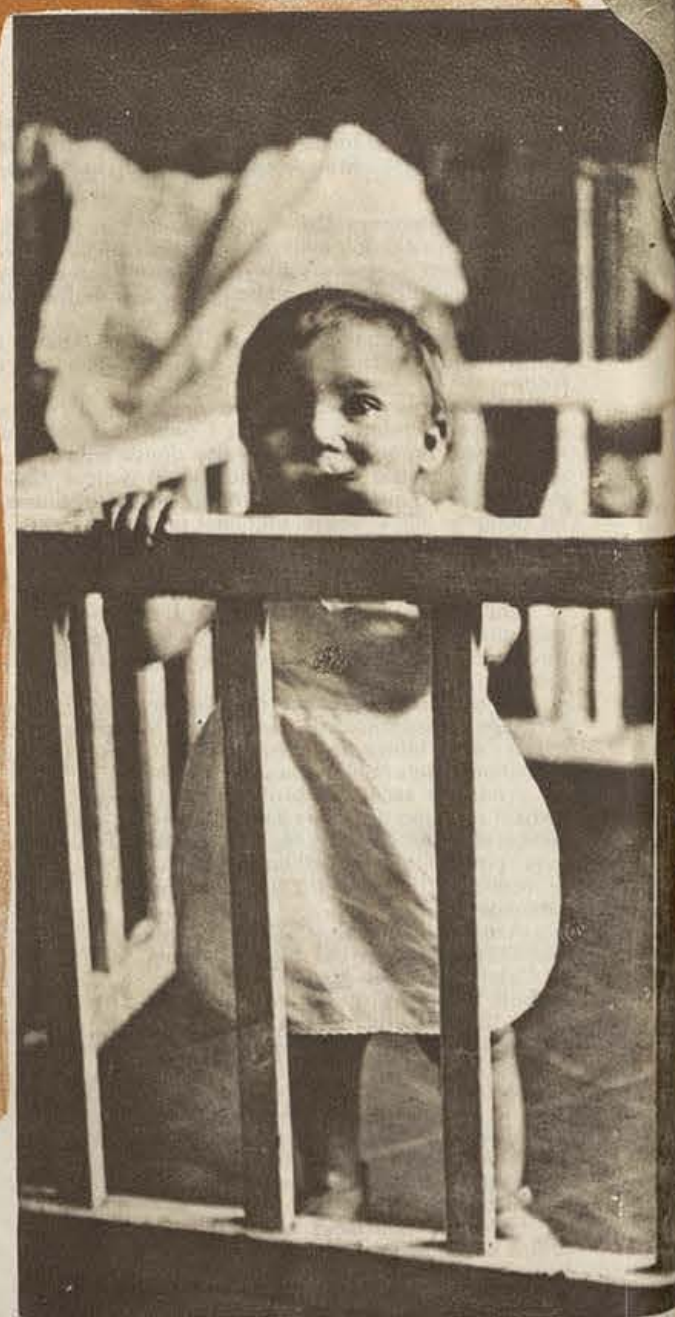
La guarderia és una casa gran, una antiga casa barcelonina, amb pati a l'entrada i un altre al darrera. Potser resulta una mica trista perquè encara li resta una mena de regust mongívol en el seu parament de mal gust, brut i ròfec.

Ho fem remarcar així a la companya Donato i ella ens dona la raó i ens explica que ha fet tots els possibles per donar-li un aire alegre i més modern.

Efectivament, ens fa entrar en una sala clara, alegre, neta, amb uns petits mobles moderns, higiènics i polits. Els infants semblen més feliços en aquesta sala que no en les altres.

—Això és una altra cosa! —diem nosaltres—. És que ho ha fet fer l'Ajuntament?

—No; el Municipi no ho ha pogut fer perquè fins ara no li

Els infants juguen al pati, xipollejant amb aigua. del seu plat a un nenet que ja s'ha acabat el seu. Al matí, en arribar, els banyen; al principi no els agradava, diuen; ara ja hi estan avesats, i s'hi tro-

del seu plat a un nenet que ja s'ha acabat el seu. Hi ha una nena, petita, petita, dintre un caminador, que ens observa tota pensívola. La menuda Núria ens canta unes cançons, amb la seva parla palpissota. Ens expliquen que a totes les bandes on van els infants de la guarderia ella canta una canço tota soleta, i ho fa amb tanta gràcia que enamora. Ara ens canta *Els Segadors*, i el nostre cor en sent una esgarripança.

Sortim de la nostra visita totes commogudes, car hem pogut observar que les mainaderes tracten els infants amb amor maternal, del qual els petits se'n veurien privats moltes hores del dia si no existissin aquestes belles institucions.

Caldria que el Municipi es preocupés de crear-ne de noves per tal que les mares obreres poguessin

ben bé i no ploren. Hi ha prop de tres cents infants, de totes edats i mides: és guarderia i parvulari a l'hora.

Veiem els infants com dinen. Hi ha una petita «mare» que, generosa i abnegada, dona menjar

dedicar-se a llurs tasques amb la tranquil·litat espi-ritual que dona el saber que els fills estan degudament atesos.

EXPOSICIO PERMANENT ORGANITZADA PELS AMICS DE LA UNIO SOVIETICA

ELS Amics de la Unió Soviètica han instal·lat, als soterranis del metro de la plaça de Catalunya, una exposició permanent de fotografies de la U. R. S. S., encaminada a donar a conèixer al públic barcelonès les múltiples facetes espirituals i culturals de la nova República Socialista Soviètica.

La protecció de la mare i de l'infant; l'organització de la joventut, de l'exèrcit, de la pedagogia... Tot allò, en fi, que demostrï els avenços socials de la U. R. S. S.

Els Amics de la Unió Soviètica desitjarien vivament que els mestres de les escoles barceloneses acompanyessin llurs deixebles a la dita exposició permanent i davant per davant de les eloqüents fotografies expliquessin als infants la importància social i els avenços de la nova Rússia.

Les fotografies que publiquem avui a COMPANYYA pertanyen a la col·lecció dels A. de la U. S.

Hom pot admirar una escala sobre el Dnieper a Kief; un ball popular de cossacs, i una ajudanta de laboratori examinant curasament una plantació.

COMPANYA desitja als A. de la U. S. l'èxit que es mereixen per llur perfecta organització i bons desitjos d'entesa espiritual entre pobles lliures.

Terres d'Aragó en Guerra

Impressions
i paisatges

J. Gaus
37

LA PLAÇA D'ALCANYIÇ

AQUEST poble, de silueta superba i gràcil que es retalla sobre el fons lluminós del cel, elevada damunt la verdor dels marges del riu, té una plaça d'estil indefinible que sembla un decorat teatral, amb l'església, la Casa de la Vila, una torre i unes escales.

Ara la plaça, a totes hores, sembla un formiguer. Cotxes i camions hi maniobren i s'hi estacionen. Els milicians, a grups i a colles, s'hi passegen, fan rotllo, conversen. Infants del poble, infants refugiats, juguen, s'empaiten, s'enfilen als cotxes. Les dones entren i surten de l'església amb cistells i paquets. A l'església hi ha el servei de proveïments, l'economat popular; hi ha l'altar dels llumirs, l'altar de la terrissa, el del vi, el del sabó...

Per la plaça volta sempre el cretí del poble, que cerca la manera de fer-se donar deu cèntims. La mainada li diu que és feixista. «Sempre anava a besar la mà als capellans» diuen. Però ell ho explica: «Lo hacía por la perra.» Ens fa somriure la moral del cretí; s'assembla tant a la de molts que no són cretins...

Alcanyic ha quadruplicat els seus habitants. És la guerra!

I a la plaça d'Alcanyic tothom parla català.

Una nit el camió del Comissariat de Propaganda, amb el seu servei de cinema, ràdio i impremta per al front, s'aturà al mig de la plaça. Pengen la pantalla davant de la façana teatral de l'Ajuntament. Projecten «Els marins de Cronstadt». Sota el cel estelat, en el poble a les fosques —un llumet blau respira quietament allà baix, dins d'un carrer estret—, l'altaveu canta i les figures de llum vingudes de la llunyana U. R. S. S. es mouen en el llenc... Són els rodaments dels temps moderns.

PLANÚRIES ARAGONESES

Passades les ribes ufanes del Guadalupe, la carretera d'Hijar s'allarga per les planúries aterrossades, estèrils, del baix Aragó. El mes de maig ha fet néixer, entre les herbes inútils, grosses roselles de roig encès. A les vores d'un pantà es gronxen els vímetes i voleien en núvol els mosquits.

Hijar. A l'entrada, el parc mòbil; dotzenes de cotxes i camions, uns sencers, altres esventrats. Pels carrers, milicians. A les cases, oficines de guerra. Comandància. Hospital. Casernes.

La carretera segueix en direcció a les avançades. La planúria és més erma i més grisa. S'estén, llisa, calba, fins a l'horitzó, on hi ha els caus negres de les trinxeres feixistes. Només s'alcen els pals del telègraf.

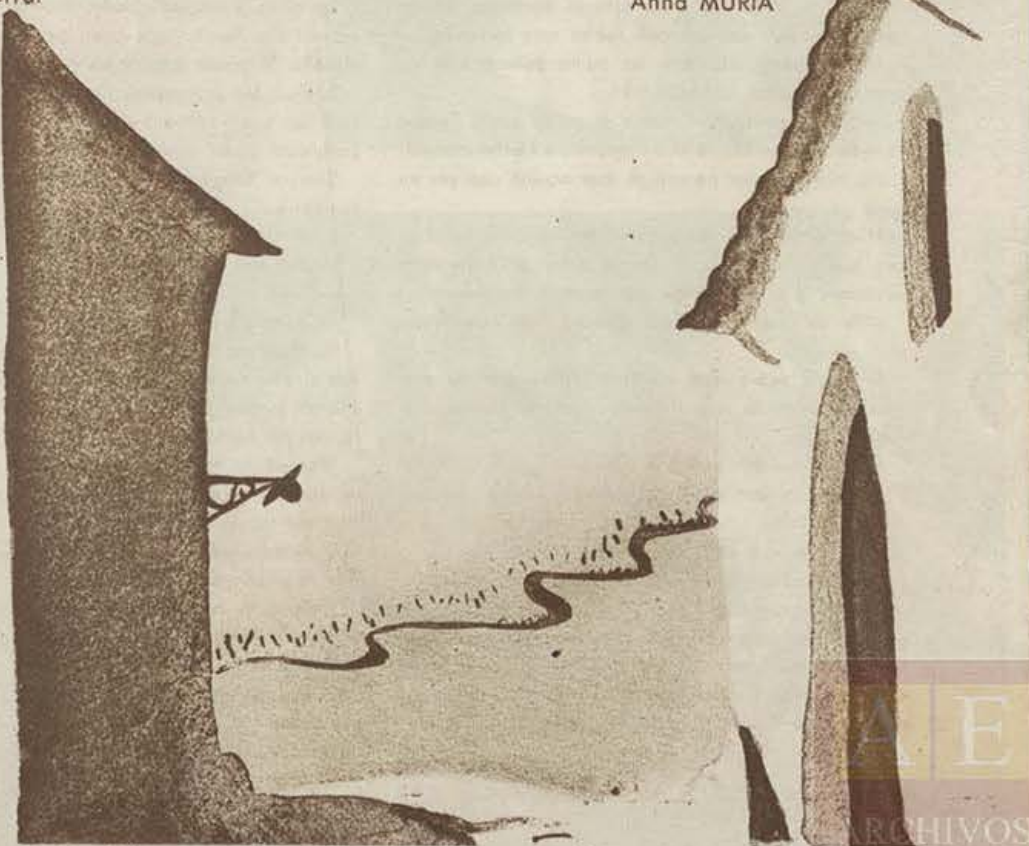
De tant en tant hi ha un clot a la terra, una ferida seca amb les vores en pols; l'han fet els canons feixistes. Hi ha dies que els obusos, xiulant, ratllen sovint aquest gran cel llis de la planúria assolada. I esventren la terra.

Al mig de la plana, les cases d'Azaila ens barren el pas, baixes, terroses, pobres. Són de la Divisió, ara. Del

poble a penes queda ningú. La plaça on en altres temps devien festejar les parelles «baturras», ara sembla el pati d'una caserna. Hi ha cotxes plens de pols i de fang, camions que descarreguen, milicians que fumen de cara al sol, un moro amb el fes vermell, la borla fregant-li la galta i un mocador roig i negre al coll, que menja taronges —és un voluntari— i ens somriu, amb un ample somriure, quan passem.

Des del capdavall d'un carrer mirem la plana. Allà, al mig de l'estepa aragonesa, hi ha les nostres trinxeres avançades, hi ha els nostres germans que passen dies i dies dins de la terra, sota el cel llis que ratlla el xiular de les bales, en una monotonia àcida de familiaritat amb la mort, fent de muralla que tanca i defensa el benestar que nosaltres ens procurem allà baix, a les ciutats; fent-nos de bràc protector durant els nostres arrauxaments i els nostres desgavells... Com us hem d'estar agraïts, estimats germans!

Anna MURIÀ

UNA TARDA DE PLUJA

CONTE

per MERCÈ RODOREDÀ

Havia plogut tota la nit. L'aigua s'escorria misteriosament per les canal·les en un glu-glu apressat i la terra era cansada d'engolir.

Ida havia endreçat la cambra (el llit convertit en divan, la màquina d'escriure sota del llit, un gerro amb quatre flors damunt la tauleta de la màquina, l'armari reconer tapat amb una cortina que només amb l'aire de passar ja quedava a terra: tot capgirat) i ara es mira al mirall, dintre del qual els seus ulls s'esveren de veure's tan verds. I mira el carrer solitari i l'aura que cau, lassa, damunt la parat d'enfront.

Vindrà, amb aquest temps? I encasta el nas al vidre, que s'entela en rodona.

Oh, sí que vindrà! Ella no havia dormit en tota la nit pensant-hi. N'havia sentit parlar tant, abans de conèixer-lo... I, malgrat això, no en fou decebuda en ésser-li presentat. No que fos bell. El cos prim i el rostre cansat; però més els ulls, on els quals hi havia tristesa... I havia insistit per a poder visitar-la.

Avui, a les set!

Mancaven deu minuts. Com que la tarda del dia abans ja plovia (benint abril i les roses tombades per l'aigua), ell l'havia acompanyada agafant-la pel braç, altrament el paraigua no els hauria tapat. La mànega de l'altre costat, per això, va quedar ben xopa. I tot el baix de l'abric. Havien caminat pressatament, sense trobar paraules per a fer conversa. I avui ja havia de venir.

L'altre amic, el famós company d'oficina Altell, que era qui els havia presentat, l'havia advertida, mig fent broma.

—No te l'escollis, sinó, estaràs perduda. T'és un gran ascendent damunt dels febles cors femenins...—
Efectivament. Ella mai no havia pensat tant en cap altre home. Somreia trist.

—Aquí —pensava— radica el major perill. Perquè jo —deia Ida— sóc fàcil a l'emoció, a l'entendiment; i ara m'agafa per perquè sé que aquest cop res no seria joc...—

Mirà el rellotge, el carrer altra vegada, la cambra que s'enfosquia... Li vingué temença. I els mots de l'amic que li produïen una sensació desplaent:

—T'és un gran ascendent damunt dels cors femenins...—

Sí l'amic sabia que era irresistible entre els rengles femenins és que li devia conèixer moltes d'aventures...

—Doncs no! No seré una altra!—

I advé un sentiment de rebel·lió contra del seu sentimentalisme, contra les concessions al cor, que mai no sap què es fa.

I pren l'abric. S'endinsa en la pluja, en el carrer, sota del paraigua.

De primer la sobta l'aire tan fresc. La remor de les gotes menudes repicant damunt la seda tivant del paraigua. L'aigua contra les pedres, menjades pels anys, del carrer, lliscant fins a ficar-se a la clauvegua.

I ara traba que ha estat molt covarda. Ell va dir-li que es feia vell, que li calia una amiga... Però és que pel fet que ell li ho digués, ella havia de cedir en totes les coses?

Torna enrera uns quants passos. El cel és gris. En tornar un carrer passa un cotxe amb esquixos de fang per record. I es deixa emmenar per l'encl de la plugeta fina, per les gotes que cauen de les puntes de les barnilles.

Cada cop s'aporta més de casa seva. Amb enyorament remembra la seva cambra: amb el gerro de les flors, el llibre tot just començat, la capsa dels llamins, record d'un present de fa anys (la capsa), la conversa, totes les sensacions que s'ha deixat perdre.

Però si el torna a veure li pregarà que no torni més a casa seva... I si li ho escrivia? Això! Una lletra. Què? Quatre mots comptats. "Li prego que... Li suplico... Li demano... Vull... No vull que vingui més. Perquè no vull ésser una més en la llista llarga de noms." Seria tan absurd com demostrar gelosia. Malbaratar la seva tranquil·litat interior per un feix de neguits embogiders. No! Quin mal tot plegat. Ha fet molt bé d'anar-se'n de casa per a fugir de la temptació d'obrir la porta. Si ella tota sola fos dues persones, encaixaria i es felicitaria.

Sent passos darrera seu. Ell?

I si l'hagués vista sortir de casa? El cor li bat només de pensar-hi.

Però els passos es perden. Li ve recança. Quin dolbre que no hagi estat ell! Li donaria tantes d'explicacions, i amb una gran sinceritat...

La pluja s'encreuella. Lluny, focaren les set. Travessaren l'aire humit i quedaren perdudes entre els seus cabells. Si podia agafar-les amb la mà lliure i dir: "Quiets! No us mogueu fins que m'hauré repensat, i faré les coses talment una persona assenyada..." Al botant! Què? Això... El seny. Ah...

Som al temps de les tulipes. La pluja, com deu tornar-les!

I tot d'una, una veu:

—Que sap quina hora és?

—Què?

—Quina hora és?

Diu que no ho sap, i l'home se'n va carrer enllà. Ves si ella no sap quina hora és: justament les set, que ell ja deu haver pujat l'escala i trucat a la porta del pis buit.

"Perquè tu no saps què és estar enamorat i que deixin d'estimar-te..." Aquella amiga que ara feia tant de temps que no havia vist li ho va dir, plorant desesperadament, que Ida n'havia restat d'allò més impressionada.

"Perquè tu no saps què és enamorar-se i que et deixin d'estimar..." Havia estat malalta; els metges parlaven de neurastènia, d'injeccions...; però Ida pensava que tot plegat era enyorament... i planyia l'amic, abans tan optimista, tan valenta, com si amb una dentellada s'hagués de menjar el món amb mar i tot.

"El mar ocupa tres quartes parts de l'esfera terràquia..." Que era avorrit aquell col·legi i que trist cosir costures sota del llum de gas, al qual només faltava fer llum!... Per això duia alegria la primavera, amb el carrer ple de sol i de faltes a l'hora que pel desembre ja era negra nit. Al jardí de la torre vana hi havia uns lil·lès que li haurien agradat d'allò més si de petita no n'hagués vist uns d'iguals, en una revista fi de segle, servint de fons a una senyora lleugera de roba i amb una papallona al cap. La senyora semblava un macer.

S'atura: ha fet prou camí endavant i caldrà tornar enrera.

S'adona que ja no plou perquè una noia que anava davant seu ha tancat el paraigua. S'ha avesat a la humitat dels peus i ja no l'amaina.

Si no hagués sortit de casa, probablement ell li diria:

—Siguem amics?

—Siguem-ho!

Hauria estat tan vehement en la resposta que ell li hauria agafat la mà... Deixar-la anar seria bo... Però tan dolent...

I ja haurien començat a estimar-se, que camins així es segueixen de pressa amb el cor i calmament amb la raó. I el cor i la raó van a pinyes, que un hi perdria en voler descompartir-los.

Però res de tot això no ha passat. Ella ha sabut trencar de cop i per sempre.

Tot fa olor de terra xopa i de jardins menuts on cada flor és feliç d'ésser nascuda. S'ha fet una claror entre els núvols i els estels s'hi aboquen amb tot l'esclat. Agafa el paraigua per la borla i el deixa que s'arrossegui per terra. Com si fos un cavall de cortà.

Entra al seu carrer, que és ben desert. La claror del fanal és dolça i fa claps a terra. Irradiacions damunt del cel, si hom el mira amb els ulls clucs.

No. No hi ha ningú. No sap quina secreta esperança l'enveja, absurda, de veure'l encara. Esperant-la, o just al moment de tornar el carrer. És natural que se'n hagi anat. Sí no fos que tot li sembla tan trist... D'un balcó cauen gotes. D'una canal s'escorre aigua. S'aixeca un aire amoníac de tan fresc i remou els arbres del jardí d'enfront. I les seves foldilles, i els cabells... Ara puja l'escala, de la qual s'ha fos una bombeta...

Tanmateix (mai no n'havia hagut esment) els groons són una mica drets. I costa de girar la clau pel pany. Mira la cambra que el cree del llum li mostra. Aquestes roses les haurà de treure a l'aire, que fan un perfum que mareja. Llença les sabates d'un cop de peu, es lleva les mitges, la roba tota. Amb la mà abasta el pijama. Es fica al llit, que no té ni una mica de ganes de sopar, i obre el llibre en el punt que diu: "Quan la boja de les roses acabà la seva relació sobre l'ànima de les flors..." I llença el llibre, que ja abans d'agafar-la li quedava dels dits.

intel·lectuals extrangers a Catalunya

Jaume Cortes i Anna Shegors

Alexis Tolstoi i la seva muller

DE pas cap a València, on es celebrà el II Congrés Internacional per a la Defensa de la Cultura, han passat per Barcelona importants personalitats del món intel·lectual europeu.

Ultra el famós escriptor francès André Malraux; l'italià Donni, antifeixista convençut; Muhlestein, que ha conegut l'ombra de la presó durant un grapat de mesos per haver publicat un manifest de simpatia a l'Espanya republicana; Alexis Tolstoi i altres membres representatius, tinguérem ocasió de saludar algunes dones il·lustres, les quals ens prometeren una intervist per a COMPANIA en tornar a passar per Barcelona, de retorn de València.

Heus ací la mexicana Blanca Lidia Trejo (en conversa amb el professor Serra Hunter), escriptora de gran talent, que porta una salutació per a les dones espanyoles, de part del President Cárdenas. Els seus contes per a infants han tingut un èxit esclatant a Mèxic.

Blanca Lidia Trejo ha obtingut cinc vegades consecutives el premi del Ministeri d'Instrucció Pública del seu país. Entre les seves obres notables es destaca «Faules Revolucionàries», obra dedicada al general Miaja, envers el qual —ens diu l'autora— senten les dones mexicanes una gran afecció.

Publiquem també la fotografia de dues dones més, també molt conegudes, de les que honoren actualment la nostra terra amb llur presència: la russa Adria Barté, autora de coneguts poemes infantils, i la secretària tècnica de l'Associació d'Escriptors Russos, traductora dels grans escriptors soviètics al francès.

Benvingudes a la nostra Catalunya hospitalària aquestes il·lustres estrangeres, que en els moments actuals, tan significatius per a la democràcia mundial, han volgut mostrar llur simpatia i adhesió a la cultura nostra i a la causa antifeixista.

Blanca Lidia Trejo i Serra Hunter

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació)

GUILLEM, decidit, començà de caminar. S'adreçà al lloc d'on venien els ecos dels timbals. D'antuvi, avançà per la platja, després s'orientà devés l'entrada d'una frondosa vall. Allí es sentien molt millor els redobles; àdhuc pareixia percebre's clarament el murmuri d'unes veus estranyes i profundes.

Altre cop tingué por, el nostre heroi. Però la seva decisió era ferma. Féu el cor fort i seguí caminant.

La fronda era tant i tant atapeïda que el pobre xicot s'esgarriava a cada segon per por d'una sorpresa.

Materialment s'esmunyia sota el brancam, entre els esbarzers.

I l'eco de les veus i dels timbals s'apropava. Guillem estava ja a punt de cercar un amagatall per tal de veure sense ésser vist. Calia, però, atansar-se encara. Fer el cor fort.

Tot d'una, li semblà a Guillem que les veus eren tan a prop que no havia de fer més que dues o tres passes per a trobar-se de ple dins la reunió. Amb infinites precaucions, s'esmunyí entre la brosta. Avançava a poc a poc per no ésser vist ni oït.

De poc si no llança una gran exclamació d'espant. Els seus pobres ulls acabaven de topar-se amb el més fer dels espectacles.

Un cercle d'homes voltava un cercle de dones i aquest darrer en voltava un d'infants. Tots estaven seguts per terra, amb les cames plegades i els ulls baixos, com en un prec. Mentre els homes repicaven els timbals i deixaven anar cants d'allò més estranys i esgarriuosos, les dones picaven de mans, allargaven els braços, movien el cap a tall de pèndol...

Un home s'estava al mig de tot, nu, dret, coronat de fulles i tot pintat i decorat de blanc i blau. Aquesta mena de capitost parlava a la multitud de tant en tant. Deixava anar uns crits estridents i autoritaris, bo i assenyalant un paquet que romania per terra. Guillem s'estremí d'horror en adonar-se del que aquell estrany embolic representava. Era nogensmenys que un home lligat. I, per més emoció, l'home era blanc. Guillem acabava de descobrir que es tractava d'Ull de Vidre!

Què anaven a fer amb ell? Quines obscures i malaurades intencions portaven els caníbals respecte de l'antic mariner? Guillem sentí que la pell se li tornava de gallina.

«Que dissortat sóc! —pensà—. No hauria pogut tenir la bona estruga d'anar a raure a una illa hospitalària, en lloc de naufragar prop les platges d'una terra de ferotges antropòfags?» Perquè, no hi havia dubte, aquells homes tenien la intenció de rostir el pobre Ull de Vidre. Altrament no l'haurien pas empaquetat.

El pobre Guillem es tornava boig pensant quina en faria per a salvar el seu amic. «Salvar?» Ja tindria prou sort si s'escapava ell mateix de les flames i d'ésser assaborit pels terribles oceànics.

De moment no podia fer res més sinó esperar. Esperar i contemplar l'alarmador espectacle.

A força de fixar-s'hi, en Guillem descobrí que el seu pobre company posava una cara qui-sap-lo llastimosa. L'únic ull de l'home voltava aterritzat d'un cantó a l'altre, cercant un auxili completament il·lusori. Àdhuc pareixia que mirés si veia venir el seu petit company.

En aquell moment, Guillem pensà que havia estat de sort, que tal volta la seva petita persona havia romàs embolcallada d'ombres al mig de la tempestuosa nit, i que a això devia la seva llibertat.

Tot d'una Guillem va tornar a esgarriar-se. Heus ací que els caníbals encenien una gran foguera al bell mig del rotlló.

L'home que pareixia el capitost va engegar un altre discurs, i el cor d'homes, de dones i d'infants l'acompanyà amb riallades i crits esfereïdors.

Quan el foc fou ben abrandat, els caníbals agafaren Ull de Vidre i l'enganxaren a una perxa.

El cor de Guillem feia uns bots que semblava que li anés a escapar del pit. Calia fer quelcom i de seguida. No sabia què determinar, però estava ben decidit a sortir del seu amagatall i distreure els caníbals, exposant-se a què el rostís a ell mateix, abans que consentir que tiressin endavant l'esgarriosa cerimònia.

D'un bot es plantà al bell mig de la clariana.

Els salvatges llançaren un crit estrident, que repercutí per tota la boscúria. Com podia ésser que aquells homes ferotges i sanguinaris tinguessin por d'un vailet?

(Seguirà)

EL DIQUE FLOTANTE

AVDA. PUERTA DEL ANGEL, 9
CANUDA, 45 y 47. - T. 14693
B A R C E L O N A

ESPECIALIDADES DEL VESTIR
PARA
SEÑORA, CABALLERO Y NIÑOS

Noticiari dels Pobles i S.R.I.

Les dones del S. R. I.

DES del 19 de juliol, quan comença la gran tragèdia que embolcalla el nostre poble, les dones s'han distingit en tota una gran xarxa d'activitats que no desmereixen dels moments greus que travessem i desfan la llegenda que les dones de la nostra terra no servien per a res més

que per a les frivoltats inherents a la despreocupació més absurda.

Com no podia menys d'ésser, s'han aplegat a centenars de milers dins d'aquesta organització exemplar d'ajut i solidaritat que és el Socors Roig Internacional (Secció Catalana) i des de les seves rengleres han estés, com convenia, llurs activitats en totes aquelles consignes que més podien ajudar a guanyar la guerra i defensar la llibertat.

Refugiats, ambulàncies al front, queviures a Madrid, a Euzkadi, ajut a tots els fronts, guarderies, cases de repòs, ajut a les brigades internacionals, hospitals de sang... Per tot, les dones han ajudat a fer possible aquesta obra que prestigia el S. R. I. i parla tant a favor de les nostres dones, la sensibilitat de les quals és avui més aguditzada que mai.

Cal seguir en la tasca, que cada dia va enfortint-se més, i no podríem fer-ho millor que, a través de cada nucli antifeixista d'ajuda, adherint-nos totes les dones al proper Congrés de la Unificació de la Solidaritat, patrocinat, pel S. R. I. i que tindrà lloc en la segona quinzena d'aquest mes.

Pel prestigi de Catalunya, unim-nos en tots els ordres i la victòria serà nostra!

Maria Dolors BARGALLÓ

Socors Roig Internacional a Mollet

A Mollet, la recapta a domicili realitzada pel Socors Roig Internacional, a profit de l'heroic poble d'Euzkadi, donà el resultat de pessetes 2.189'75.

Amb aquest motiu, Mollet ha mostrat una vegada més el seu antifeixisme i ha palesat també el seu amor i admiració envers el nobles germans euzkars.

MANLLEU. A Manlleu s'ha constituït el grup d'Amigues de COMPANYIA. L'integren les companyes següents: Angela Bartomeu, Josepa Verdager, Carme Lladó, Rogèlia Suárez, Llum Suárez i la refugiada de Madrid Pura Gómez.

També han començat a actuar amb gran èxit les brigades de xoc d'ajut als camperols que tenen fills al front. Aquestes brigades estan formades per noies i nois del P. S. U. i de les J. S. U. Grup de companyes de la U. G. T. d'una fàbrica de teixits, de Reus, que amb gran entusiasme han recollit l'import d'un dia de salari i n'han fet lliurament al Govern de la Generalitat per tal que sigui destinat a la compra d'armament.

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Borrell, 243-249, Barcelona.